

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubili!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastojni, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2,50, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 8.

V Ptuj v nedeljo dne 25. februarja 1912.

XIII. letnik.

Misli.

Jako tehtni vzrok za vedno se ponavljajoče slučaje prehoda kmetijskih posestev na osebe, ki niso kmetje, je med drugim tudi naraščajoče neveselje do kmetijskega stanu pri mlajši generaciji.

Mnogo večkrat kakor preje pridejo zdaj naši kmetijski sinovi med službenim časom pri vojaki in ljudem v dotiko, ki jim pravijo o visokih mestnih plačah, o kratkem delavnem času itd. in jih na ta način zapeljujejo. Mogočni je vpliv takih poizkusov zapeljavanja na kmetijske sinove v velikih mestih. Tu kažejo lahko zapeljivci na bogate dokaze za svoje povesti. Tudi stoji kmetijski sin v mestu vsemu drugemu svetovnemu naziranju nasproti nego je ono, za katero je bil fant doma vzgojen.

Istotako zapeljivo kakor visoka plača vpliva na čustvo mladega moža skrajšani delavni čas, po katerem je delavec svoj lastni gospod; doma pri kmetijstvu pa mora fant od ranega jutra pa do pozne noči delati in mesto plačila z gotovim denarjem plačajo stariši s posvarilom, kadar tu ali tam ni kaj prav storjenega.

Ali ne samo izven domače hiše grozi danes kmetijskim sinovom nevarnost; ta nevarnost obstoji na kmetiskem posestvu samem in sicer jo povzročajo posli. Posli, naj bodo potem moški ali ženski, se boje danes dela bolj kakor preje; ako se ga posvari, opusje celo gospodarja, kajti posel vè, da ga kmet ne more tako meniti nič tebi nič odsloviti in da je težko drugega dobiti. Kmetijski otroci morajo dostikrat še delo za lene, plačane posle izvršiti; zato želijo sami dostikrat, da bi bili raje posle ali taberherji, kjer jim bi potem bolje šlo kakor tako.

To so vzroki, ki jemljejo veselje do kmetijskega stanu. K temu pride še, da je posestvo vedel hudo zadolženo, da je tu cela vrsta otrok itd. Eden otrok naj posestvo po starišem prevzame; ali dostikrat se ne najde noben otrok,

Zločini v čenstohovskem samostanu.

Pred poldrugim letom je svet izvedel za velikanke zločine, ki so jih izvršili čenstohovski menihi. Starodavni samostan, v katerem so stotočijo in stotočijo vernikov čestili črno Madono, je postal zbiralnica največjih zločincev. Zločini čenstohovskih menihov so presegali vse dosežane škandale, ki so jih izvršili razni „poštenjaki“ v duhovniških suknjah. Od priorja Raimanna, ki ga ravnokar iščejo s tiralnico, pa do zadnjega fratra-vratarja so bili sami ničvredni ljudje, katerim je bila sutana samo maska za njihovo navidezno krščansko življenje.

Poldrugo leto je trajalo, da je roka pravice poiskala nekatere glavne krivce ter jih privlekla pred sodišče, obremenjene z najhujšimi zločini. Zazdaj je to prva serija obtožencev, ki so zapleteni v afero morilca menih Macocha — družba sedmih članov, ki stoji pred porotnim sodiščem v Pietrkovu. Na čelu te čedne družbe je menih pater Damas Macoch, na drugem mestu je šele njegova ljubica Helena Krzyżanovska. Navesti

ki bi tega storiti hotel, kjer nimajo veselja do kmetijskega stanu ali pa kjer je preveč dolga itd.

Kaj se zgodi potem s kmetijskim posestvom? Proda se je in kjer nima noben sorodnik in sploh noben kmet potrebnega gotovega denarja, ali pa kjer vsakomur že na lastni posesti poslov primanjkuje, — je umevno, da pride posestvo v roke kupca, ki ni kmetovalec. Z obžalovanjem se mora priznati, da se v mnogih slučajih potem posestvo kmetijskemu obratu odtegne ali pa zaradi pomanjkanja delavcev odtegniti mora.

To je „sušica kmetijskega stanu“, ki se grozovito hitro razvija. Rešitev je še vedno mogoča, ali sredstva in zdravilo proti tej bolezni se pač v nobeni apoteki ne dobi, — zdravilo leži v kmetijstvu samem.

Združili so se fabrikanti po svojih branšah, obrtniki po svojih raznih stanovih, uradniki in delavci vseh mest. Le kmetje ne poznajo moči pravega združenja! (Po „Landbote.“)

Politični pregled.

Grof Aehrenthal †.

Naš minister za zunanje zadeve grof Alois Lexa pl. Aehrenthal je preteklo soboto na Dunaju v 58. letu svojega življenja umrl. Žalostna usoda je vrgla tega nevtudljivega moža v prerani grob. Gotovo je, da je bila njegova bolezen posledica težkega duševnega dela. Že pred meseci je hotel pokojnik odstopiti, ali šele na smrtni postelji, par ur pred koncem, se mu je ta odstop dovolil. Klerikalna stranka in z njo še nekatere visoke osebe peljali so strupeni boj proti Aehrenthalu, kjer se ta ni udal njih za svetovni mir nevarni politiki. Ta boj so zanesli klerikalci v znani „krščanski ljubezni“ celo na bolniško postelj in kakor hijene so lajali na moža, katerega veliki duh je premagala edino smrt. Grof Aehrenthal veljal je splošno za najboljšega zagovornika trozveze in njemu se je

hočemo samo poglobitve točke obtožnice, ki obsega čez 300 strani.

Obtoženci.

Damas Macoch, 38 letni pater čenstohovskega samostana, je obdolžen, da je v noči na 12. junija 1910 v samostanski celici ubil svojega braranca Vaclava Macocha. Nadalje je osumljen, da je v letih 1908—1910 skupno s patrom Isidorjem Starczewskim ukradel iz samostanske blagajne okoli 9000 rubljev. Nadalje, da je 16. decembra 1909 sporazumno s kavlanom Olesinskim ukradel iz celice ravnokar umrlega, a še na mrtvaškem odru ležečega p. Bonaventure zastavne liste v znesku 5000 rubljev. A naposled, da je 1. 1909 ponaredil v Čenstohovu listine o svoji dozdevni poroki s Heleno Krzyżanovsko in vpis o svoji smrti.

Helena Krzyżanovska, 27-letna vdova po poštenem uradniku Vaclavu Macochu, je obtožena, da je neposredno sodelovala, da se je zatajil umor njenega moža, in da se je vedoma okoristila z nakradnim denarjem, ki ga je dobivala od Damasa. Nadalje je obtožen menih Isidor Starczewski, da je vedel za umor V. Macocha

tudi v prvi vrsti zahvaliti, da se v zadnjih letih ni zgodila vojska. Glavno življensko delo grofa Aehrenthala pa je bila aneksija Bozne in Hercegovine. Vključ zahrbtne ruvanju ruskega

Graf Berchtold.

Zum bevorstehenden Ministerwechsel in Österreich-Ungarn.

Graf Aehrenthal

ministra Isvolskega, vključ strupenim napadom srbskih listov zasledoval je pokojnik svojo resno politiko in je dvignil ugled naše države. Zato je užival tudi cesarjevo zaupanje.

Za naslednika grofa Aehrenthala imenovan je kot novi zunanji minister tajni svetnik Leopold graf Berchtold, ki je bil dalje časa v Petersburgu avstro ogrski poslanik.

Še en ministerski odstop. Skupni finančni minister baron Burian je odstopil. Na njegovo mesto je bil imenovan dosedanjí načelnik poljskega kluba vitez pl. Bilinski.

in da je zatajil zločin ter ukradel skupno s Damasom Macochem 9000 rubljev iz samostanske blagajne. Nadalje je obtožen menih Bazil Olesinski, 45 let star, da je v družbi z Damasom okradel umrlega p. Bonaventure, l. 1907 do l. 1910 pa okradel samostan za 2000 rubljev. — Nadalje so obtoženi indirektnega sodelovanja pri zločinu: 27 letni voznik Vincenti Piansko, ki je vozil truplo umorjenega iz samostana in ki je pred preiskovalnim sodnikom vedoma lagal in zločin tajil, 39 letni Jožef Pertkiewicz, ki je pomagal pri tatvini, in pa Lucyan Ciganowski, ki je na prošnjo Macochovo ponaredil uradni pečat. Razen teh so bili obtoženi tudi še prior Raimann, sluga Zalóg in kotijaž Pawlak, ki so deloma utekli, deloma se usmrtili.

Prič je 90. Med temi vsi menihi in sluga čenstohovskega samostana, sorodniki Damasa Macocha in Helene Krzyżanovske, uradniki ruske in avstrijske policije, kmetje iz okolice Čenstohova itd.

Najprvo slika obtožnica, kako so našli truplo umorjenega v divanu.

26. julija 1910 zgodaj se je peljal vaščan Cudak iz vasi Gidle v Zawad. Poleg ceste je